

Nilüfer
ZAMAN

GEZGİN

EYLÜL 2006
SAYI: 28

YOL ARKADAŞINIZ!

Everest'te Tarih Yazdılar

Muhteşem Bir Coğrafya Mozambik

Renklerin Cenneti Yedigöller

Vizörün Arkasındaki Sanatçı: Tuğrul Çakar

Eylül ayı konuğum; fotoğraf eğitmeni, fotoğraf albüm, katalogları, öykü deneme kitapları yayınlanan, uzun yıllar kendisini fotoğrafik dille ifade eden, kültür sanat camiasının özellikle de fotoğraf dünyamızın yakından tanıdığı çok yönlü bir sanatçı dostum **Tuğrul ÇAKAR**.

Söyleşi

Adnan Polat

Adnan Polat: Sayın Tuğrul Çakar, öncelikle okurlarımıza kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

Tuğrul Çakar: 1946 yılında Sakarya'da doğdum. Babam Ahıska'lı, annem Kars'lı. Sakarya'da doğmuş olmamın nedeni babamın memur oluşu. Yine bunun sonucu 1960 yılında Ankara'ya yerleştik. Yüksek öğrenimimi Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'nde tamamladım. Eğitim aldığım konu ile ilgili çalışma hayatım çok kısa sürdü. 1978 yılında amatör olarak başladığım fotoğraf çalışmaları, 1980 yılında İngiliz Arkeoloji Enstitüsü'nde çalışmaya başlamamla bir anlamda profesyonelliğe dönüştü. Yaklaşık 15 yıl orada çalıştım. Şimdilerde ise Başkent ve Bilkent Üniversitelerinde öğretim görevlisi olarak çalışıyorum. Kalan zamanlarımı ise atölyemde değerlendiriyorum.

A.P.: Fotoğrafla tanışmanız nasıl oldu?

T.Ç.: Çalışma hayatım Türkiye Elektrik Kurumu'nda başlamıştı. Başka bir deyişle günümün dokuz saatini Türkiye Elektrik Kurumu'na satarak yaşıyordum. Az da olsa bana kalan zamanlarımı değerlendirebilmek kaygısı ile evimde kurduğum bir karanlık oda ile fotoğraf çalışmalarına başladım. İyi ki de öyle yapmışım. 28 yıllık fotoğraf serüveni böyle başladı işte. Seçtiğim için hiç pişmanlık duymadığım bir serüven.

A.P.: Fotoğraf çalışmalarınızda genellikle hangi temaları işlediniz?

T.Ç.: 15 yıl İngiliz Arkeoloji Enstitüsü'nün Güneydoğu Anadolu'da Atatürk Barajı göl alanı içinde kalan bölgede sürdürdüğü arkeolojik kazı çalışmalarında görev yaptım. İlk defa gördüğüm ve hayran kaldığım bölgede, kayıtsız kalamayacağım bir konu zenginliği vardı. Bunun doğal sonucu olarak, o yıllardaki çalışmalarım, hayatın içinden aldığım, belgesel olarak da adlandırabileceğimiz fotoğraflardan oluşur. Artık sular altında kalan bölgedeki yaşamla ilgili binlerce karelik bir arşivim oluştu. Güneydoğu çalışmaları bittiğinde, Ankara'daki atölyemde sürdürdüğüm çalışmalarım da bir bakıma yön değiştirdi. 10 yıldır, ön tasarıma dayalı, proje tabanlı ve anlatıma yönelik çalışmalar yapıyorum.

A.P.: Sergilerinizden, özellikle de ilk kişisel serginizden söz eder misiniz?

T.Ç.: İlk kişisel sergimi 1985 yılında Londra'da açtım. Ankara, İstanbul ve İzmir'de de tekrarlanan sergi İngiltere'de çeşitli üniversitelerin isteği ile 3 yıl açık kalmıştı. Benim çok önem verdiğim, çalışmalarımı ilk kez insanlarla paylaşmamı sağlayan bir sergidir. O sergiden sonra, yıllar içinde 9 kişisel sergim daha oldu. Çeşitli illerde tekrarlanmış olduklarını düşünürsek, açılış sayısı kırkı bulur.

A.P.: Önemli ödüllerinizi, sizi motive eden çalışmalarınız hangileridir?

T.Ç.: Fotoğraf, yarışmaların ve haliyle ödüllerin çok olduğu bir alan. Ben de o alanın bol ödüllü fotoğrafçılarından biriyim. Ancak ödül sayısının bir ölçüymüş gibi sunulmasına karşıyım. Yarışmalara karşı değilim. Ancak, ne yazık ki bunu göz ardı eden, yarışmaları bir yaşama biçimi, bir geçim kaynağı gibi gören birçok arkadaşımız var. Bu çok üzücü. Örneğin benim, akıllarda kalabilen, işte oldu diyebileceğim fotoğraflarımın sayısı aldığım ödül sayısından çok daha azdır. Bunu bilinci ile de 1996 yılından beri yarışmalara katılmıyorum. Bu garip aldatmacadan kendimi kurtardım diyebilirim. Önemli diyebileceğim, birbirinden ayrı tutamayacağım birçok ödülüm var. Ancak 1990 yılında aldığım "Abdi İpekçi Barış ve Dostluk Ödülü"nü bende hiç eksilmeyen bir heyecanı vardır.

*“Sanat yorumdur, duruş biçimidir.
Sanat eseri, sanatçısından izler taşı-
yabildiği zaman sanat eseri olur.”*

A.P.: Unutulmayacak yapıtlar çıkarmak için son teknoloji ile üretilmiş ekipman yeterli mi? Fotoğraf sanatı mıdır?

T.Ç.: Fotoğraf önce teknolojidir. Sanat değildir. Fotoğrafın diğer görsellerden ayrılan sayısız işlevi vardır. Fotoğraf anı olabilir, belge olabilir, haber olabilir, tüm bilimsel alanların vazgeçilmez yardımcı elemanı olabilir. Fotoğrafın bu işlevleri çok önemlidir. Fotoğrafın sanat olmasına gelince bu, vizörün arkasında bir sanatçının var olmasıyla mümkündür. Yani aranması gereken fotoğraf sanatçısı değil, sanatçı olmalıdır. Uzağa gidip karlı dağ manzaraları getirmenin sanatçılıkla ilgisi yoktur. Belirgin bir üslubunuzun olması gerekir. Sanat yorumdur, duruş biçimidir. Sanat eseri, sanatçısından izler taşıyabildiği zaman sanat eseri olur. Bir başka deyişle, sanat eseri içinde sanatçının hissedilebilirliğini gerektirir. Bunu başaramazsanız, sanat olgusu sizi yaşadığınız zaman parçasına öyle bir gömer ki, bir daha adınız bile anılmaz. Bu gerçeği görmezden gelip, boynunda makine ile gezinip sanatçılık oynamak, olsa olsa gülünesi bir hadisedir.

Teknolojinin getirdiği yeniliklerin temelinde fark edilen kolaylaştırma çabasının sanat fotoğrafını ne yönde etkileyeceğini ben de merak ediyorum. Yaratıcılığın (!) tuş kurallarına kolayca bağlanabildiği günler yaşıyoruz. Bize daha da geliştirilmiş programlar sattıklarında, biz de daha yaratıcı (!) olabileceğiz galiba. Sanırım, uyuşturulmuş insan kalabalıkları oluşturmakta çok büyük başarı elde ettiler. Sözlerim sanat fotoğrafı için. Yoksa teknolojinin karşısında durmak gibi bir niyetim yok.

A.P.: Fotoğraf gerçeğin aynası mıdır? Görsel sanatlar içinde gerçeğe en yakın anlatıma fotoğraf mı sahiptir?

T.Ç.: Fotoğraf yalan söyler. Gerçeğin tek ve mutlaka kabul edilmesi gereken bir tanımı yoktur. Öyle olsaydı her fotoğrafın tüm izleyenlerine aynı şeyi söylemesi gerekirdi. Objektifin zaman parçalarını dondurması, temelde müdahale demektir. Oysa hayat akışkandır. Fotoğrafçının seçtiği ve dört çizgi ile sınırladığı görüntü, yani tercih ettiği görüntü, o sınırların ötesini izleyiciye götürmez. Öyle olunca da, dört çizgi ile sınırlanan görüntü karşısında izleyici, kendi gerçeğini arayacak, kendi yorumuna ulaşmak üzere bir yolculuk yapacaktır. Görüntüyü dört çizgi ile sınırlandırabilirsiniz. Ancak düşüncüyü hiçbir engelle sınırlandıramazsınız.

A.P.: Basılmış katalog ve albümlerinizi söz eder misiniz?

T.Ç.: İlk fotoğraf albümüm "Fırat'ı Beklerken" 1990 yılında basıldı ve çok kısa bir sürede tükendi. Güneydoğu çalışmalarından bir seçkiyi içeriyordu. Yine Güneydoğu çalışmaları ile oluşturulan "Suya çağın" isimli bir sergi kataloğu 1993 yılında basılmıştı. O da tükenmiş durumda. Daha sonra, son dönem çalışmalarından oluşan "Cam Evlerin Kadınları" isimli bir albüm yayınladım. Son olarak da Antartist Yayıncılık "Türk Fotoğrafçıları Kütüphanesi" isimli dizisinin dokuzuncu sayısını benim fotoğraflarıma ayırdı.

A.P.: *Sizin bir de öykü yazarlığınız var. Bu alandaki kitaplarınızdan da söz eder misiniz?*

T.Ç.: Yazmayı seviyorum. Öykü denemeleri beni dindiren, yaşamımı anlamlandıran bir uğraşı. Bu güne kadar "En Uzaktaki Grı" "Akşamüstü Yine Hüzün" ve "İki Hayat Çek Usta Birbuçuk Bol Acılı Negatif" isimli üç kitabım basıldı. Bu alandaki çalışmalarımı sürdürüyorum.

A.P.: *Yeni projeleriniz neler? Yakın zamanda bir sunuş, sergi var mı?*

T.Ç.: Önümüzdeki aylarda basılacak olan yeni bir kitabım var. Fotoğraf yazılarımı içeriyor. Ayrıca yeni bir fotoğraf albümü için de çalışmalarım sürüyor.

A.P.: *Teşekkür ederim.*

